SEMANTIC ARCHAISMS IN THE ROMANIAN RELIGIOUS LANGUAGE

Ana-Maria TERECHE (PhD candidate)
University of Craiova

Abstract

This article intends to present some lexical-semantical features of the present Romanian religious language. The frequency of archaisms, in general, and of semantical ones, in particular, in the religious text is deeply connected to the dogmatism of this type of text. The preservation of archaic forms is seen as a guarantee of the acurate undoubtfully transmission of the sacred message.

Our analysis is meant to follow especially phenomena that are different in their appearance or frequency from present Romanian language and the ones which refer to a more ancient phase of our literary language. The examples were drawn from biblical texts, worship books (*Liturgical Book/Liturghier*), from *Instruction in Christian-Ortodoxe Faith/Învățătura de credință creştină ortodoxă* and from a book meant for personalised praying.

Many of these archaic meanings can be found into the present popular/regional language (*gatit/*prepared, *a savarsi/*to officiate, *socotință/*point of view, etc.). Some lexemes, not too many, that had different sense in the ancient language if compared to the present one: *law/*faith, *language/*people were substituted, in order to avoid confusions regarding the significance held by the sacred text.

Key words: *language*, *term*, *semantical archaism*, *popular language*

Résumé

Cet article vise à présenter certains caractères lexico-sémantiques du langage religieux roumain actuel. En général, la fréquence des archaïsmes et, en particulier, celle des archaïsmes sémantiques dans le texte religieux est étroitement liée au dogmatisme de ce genre de texte. La conservation des formes archaïques est considérée comme une garantie de la transmission infaillible du message sacré.

Dans notre analyse, nous nous sommes surtout penchés sur les phénomènes qui diffèrent par leur apparence ou leur fréquence dans le roumain actuel et qui nous renvoient à un stade antérieur de notre langue littéraire. Les exemples en sont extraits de textes bibliques, de livres du culte (*Le Livre Liturgique*, *Le Grand euchologe ou Le Grand livre de la Messe*), des Fondements de la foi chrétienne orthodoxe et d'un livre destiné à la prière en privé.

Nous retrouvons bien des significations archaïques dans le langage populaire/régional d'aujourd'hui (préparé – «prêt», accomplir – «officier», à mon avis/mon «point de vue», etc.). Certains léxèmes, peu nombreux, qui avaient d'autres significations en langue ancienne par rapport à la

BDD-A3881 © 2012 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 22:11:15 UTC)

langue actuelle (loi – «foi», langue – «peuple») ont été remplacés afin d'éviter toute confusion pour ce qui tient de la compréhension du texte sacré.

Mots-clés: *langage, terme, archaïsme sémantique, langage populaire*

The Romanian religious language has certain spelling, morphological, syntactic and lexical-semantic features, that make it particular within contemporary literary Romanian. Typical of religious language, archaisms illustrate its conservative character, in a close relation with the dogmatic character of this type of text: the faithful rendering of Christian teachings, of certain forms and meanings, as a guarantee of an unfailing delivery of the religious message.

Continuity, the preservation of older language facts, is especially visible in Biblical texts, which are, in fact, the best known to believers. The tendency towards keeping older or more obsolete forms is also visible in cult texts, liturgical prayers or in personal prayers.

Considered to be of divine institution, Biblical texts and liturgical prayer texts preserve the most numerous archaic/folk features. The diachronic perspective, the comparison to older church texts, highlights the continuity of certain lexical forms, as a guarantee for the purity of the sacred message.

Linguist Gh. Chivu emphasized the fact that, within the church text, archaisms represent "*traces* of the old form of the texts, that *escaped* upon successive revisions or that were preserved in order to respect the letter and the spirit of the sacred text in accordance with tradition "[1].

Lexical archaisms are extremely numerous in religious texts; they constitute borrowings from Modern Greek or Slavonic that are no longer encountered in literary Romanian or old words, of Latin origin, retained only in certain spoken dialects, derived by means of suffixes, unprefixed etymological forms or structural calques.

Semantic archaisms are just as numerous in the orthodox text, and in what follows we will insist upon them.

In our analysis, we have especially focused upon those phenomena that are different in point of emergence or frequency from contemporary Romanian and which send us to an older study of our literary language. Therefore, we have selected a few representative writings for the confessional orthodox background: Biblical texts (we have used *Biblia sau Sfânta Scriptură*, the 1990 edition, which reproduces the text of the 1982 edition), *Liturghierul* in use in Orthodox churches (the 1974 edition),

[1] Chivu, 1997, p. 15.

BDD-A3881 © 2012 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 22:11:15 UTC)

Molitfelnicul cel Mare (which reproduces the sermons, habits and prayers in the Prayer books published in 1888, 1896 and in *Evhologhionul bogat*, published in 1920), *Învățătura de credință creştină ortodoxă* (the 2000 edition), *Rugăciuni şi învățături de credință ortodoxă* (the 1990 edition).

Most of the archaic meanings are found today in colloquial/regional varieties. Dana-Luminița Teleoacă made the following classification from an etymological point of view, distinguishing three categories of semantic archaisms[2]: terms inheritied from Latin (*popor*, *aşeza*, *cerceta*, *argint*), borrowings from Slavic languages (*săvârşi*, *sminti*, *mreajă*, *tocmi*, *hărăzi*, *netrebnic*, *soroc*, *obşte*), terms formed on the Romanian territory, from Latin (*arătare*, *dreptar*, *luminător*, *încercare*, *mulțumită*, *lucrător*, *însemnare*, *apăsare*) or Slavic roots (*slujire*, *greşit*, *socotință*, *odrăsli*, *vrăjmaş*, *muncit*, *rodnic*):

- *a aşeza*: "to lay, to set, to adjust; to institute" (DEX, 1996, NDU, 2006) "to set up, to decree" (MDA, 2010): "Dumnezeule, Dumnezeul nostru, Cel ce cu vrerea Ta *ai aşezat* Puterile înțelegătoare şi cuvântătoare" (*Liturghier*, p. 58), "Creştinismul a ridicat femeia din starea de înjosire față de bărbat, (…) şi *a aşezat*-o în toată vrednicia ei de ființă creată după chipul lui Dumnezeu" (Î.C.O., p 400), "Mântuitorul *a aşezat* această Sf. Taină chiar în prima zi a Învierii Sale" (Î.C.O, p. 154);

- *apăsa*: "to oppress" (DEX, 1996, MDA, 2010): "v-am izbăvit din mâna Egiptenilor şi din mâna tuturor împărățiilor care vă *apăsau*" (*Biblia 1990*, I Reg. 10, 18);

- *argint*: "(silver) money" (MDA, 2010): "atunci Iuda cel rău credincios, cu iubirea de *argint* bolnăvindu-se, s-a întunecat" (*Liturghier*, p. 247);

- *arătare*: "manifestation of divinity" (MDA, 2010): "Să păzeşti porunca fără pată, fără vină, până la *arătarea* Domnului nostru Iisus Hristos" (*Biblia 1990*, I Tim. 6, 14), "Înseamnă ultima *arătare* a Domnului către ucenicii Lui" (Î.C.O., p. 259);

- *a binevoi*: "to agree": "*a binevoit* Dumnezeu să mântuiască pe cei ce cred prin nebunia propovăduirii" (*Biblia 1990*, I Cor. 1, 21), "nu ne lepăda pe noi de la fața Ta, ci *binevoieşte* (…) să-Ți aducem Ție jertfa dreptății" (*Liturghier*, p. 58), "*binevoieşte* să-Ți fie aduse darurile acestea de mine, păcătosul şi nevrednicul robul Tău" (*Liturghier*, p. 113), "Atunci *vei binevoi* jertfa dreptății, prinosul şi arderile de tot" (*Liturghier*, p. 113), "*a binevoit* Unul-Născut Fiul Tău, Cel ce este în sânurile Tale, Dumnezeu şi Tată, să Se nască din femeie" (*Liturghier*, p. 176);

[2] Teleoacă, 2008, p. 32.

BDD-A3881 © 2012 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 22:11:15 UTC)

- *a cădea*: "to bow"[3]: "Acestea toate Ţi le voi da Ţie, dacă vei *cădea* înaintea mea şi te vei închina mie." (*Biblia 1990*, Mt. 4, 9), "Veniţi să ne închinăm şi *să cădem* la Hristos" (*Liturghier*, p. 100), "*căzând* înaintea Ta, îţi mulţumesc şi cu smerenie mă rog" (*Rugăciuni*, p. 36);

- *a călca*: "to defeat": "Pune în noi şi frica fericitelor Tale porunci, ca toate poftele trupului *călcând*, vieţuire duhovnicească să petrecem." (*Liturghier*, p. 57), "Hristos a înviat din morţi, cu moartea pe moarte *călcând*" (*Liturghier*, p. 91), "Tinerii cei ce au venit oarecând din Iudeea în Vavilon, cu credinţa Treimii, văpaia cuptorului o *au călcat*" (*Rugăciuni*, p. 282);

- *căuta*: "to look at" (DEX, 1996, MDA, 2010, NDU, 2006): "Doamne, Dumnezeul nostru, (…) *caută* spre robii Tăi şi spre moştenirea Ta" (*Liturghier*, p. 32), "*caută* spre poporul cel păcătos" (*Liturghier*, p. 74), "Însuţi, Stăpâne, *caută* din cer spre cei ce şi-au plecat Ţie capetele lor" (*Liturghier*, p. 131);

- *a* (*se*) *cerceta*: "to take care, to take care of oneself": "*Să se cerceteze* însă omul pe sine şi aşa să mănânce din pâine şi să bea din pahar" (*Biblia 1990*, I Cor. 11, 28), "aducând rugăciuni şi cereri milostivirii Tale, pentru păcatele noastre şi ale întreg poporului Tău, pe care, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, întru milă îl *cercetează*" (*Liturghier*, p. 24), "şi a tuturor sfinţilor, pentru ale căror rugăciuni, *cercetează*-ne pe noi, Dumnezeule" (*Liturghier*, p. 24);

- *dreptar*: "rule; norm" (NDU, 2006): "Şi câţi vor umbla după *dreptarul* acesta, pace şi milă asupra lor şi asupra Israelului lui Dumnezeu" (*Biblia 1990*, Gal. 6, 16);

- *gătit* "ready"[4]: "Cele ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit, şi la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-*a gătit* Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El" (*Biblia 1990*, I Cor. 2, 9), "căci văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care *ai gătit*-o înaintea feţei tuturor popoarelor" (*Liturghier*, p. 33);

- *greşit*: "who made a mistake, guilty" (NDU, 2006), "sinner": "Şi ne iartă nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm *greşiţilor* noştri" (*Liturghier*, p. 131), "deci punând înaintea sufletului meu cel *greşit* acele chipuri" (*Rugăciuni*, p. 268);

- *a hărăzi*: "to mean something for somebody, to dedicate", "a face cuiva un dar, o cinste, o donaţie" (DEX, 1996): "Ele nu mai sunt însă nici

---

[3] The consulted dictionaries only mention the following meaning of the verb *a cădea*, modified by *în genunchi* "to kneel before somebody in order to ask for forgiveness or help or in order to show submission; to ask somebody humbly or persistently".

[4] Cf. vb. *a se găti* "to prepare oneself physically and morally in order to perform an action" (*MDA*, 2010).

BDD-A3881 © 2012 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 22:11:15 UTC)

pâine simplă, nici vin obişnuit, ci (…) au devenit 'cinstitele Daruri', consfințite, *hărăzite*, afierosite sau închinate lui Dumnezeu" (Î.C.O., p. 249);

- *idol*: "statue of a pagan divinity" (*DEX*, 1996, *MDA*, 2010, *NDU*, 2006): "Nici închinători la *idoli* să nu vă faceți." (*Biblia 1990*, I Cor. 10, 7), "Ştiți că, pe când erați păgâni, vă duceați la *idolii* cei muți" (*Biblia 1990*, I Cor. 12, 2);

- *încercare*: "experience, knowledge, acquaintance" (DEX, 1996): "Cei cu multă *încercare* într-ale rugăciunii ne sfătuiesc îndeosebi la rugăciunea în picioare" (Î.C.O., p. 204);

- *a închipui*: "to represent; to symbolise" (DEX, 1996): "Noi, care pe Heruvimi cu taină *închipuim*" (*Liturghier*, p. 113), "cerul *închipuieşte* sfințenia" (Î.C.O, p. 53), "la intrarea în slujbă erau unşi cu mir, care *închipuia* darul Sfântului Duh" (Î.C.O., p. 78), "Ea (lumânarea) *închipuie* şi pe Dumnezeu-Omul" (Î.C.O., p. 229);

- *îndurat*: "merciful, full of mercy"[5]: "Doamne, *îndurate* şi milostive (…), ascultă rugăciunea noastră" (*Liturghier*, p. 21), "Că ştii, *Îndurate*, câtă pizmuire şi vrajbă are asupra noastră" (*Liturghier*, p. 48), "Pentru aceasta şi acum, ca un *îndurat*, pe cel ce vine cu credință sfințește-l" (*Molitfelnic*, p.195);

- *înfricoşat*: "frightening, that causes fear" (MDA, 2010): "Altarul este astfel întocmit încât să răspundă la slujirea Sfintei şi *Înfricoşatei* Jertfe fără de sânge" (Î.C.O., p. 232), "După o ectenie în care rugăm pe Dumnezeu să ne dea (…) răspuns bun la *înfricoşata* judecată de apoi, diaconul ne îndeamnă cu glas înalt" (Î.C.O., p. 254);

- *înger*: "servant": "iar pe *îngerul* Tău cel apărător îl trimite să mă acopere" (*Rugăciuni*, p. 43), "Adevărat, *îngere* pământesc al lui dumnezeu şi omule ceresc, eu am covârşit pe toți oamenii întru răutăți" (*Rugăciuni*, p. 55), "datu-mi-s-a mie un ghimpe în trup, un *înger* al satanei, să mă bată peste obraz" (*Biblia 1990*, II Cor. 12, 7);

- *a se însemna*: "to make the cross sign": "Noi o venerăm, *însemnându-ne* trupul cu semnul ei, în tot locul şi în tot timpul" (*Rugăciuni*, p. 462);

- *întinăciune*: "(moral) filth, sin" (MDA, 2010): "ne curățește pe noi de toată *întinăciunea* şi mântuieşte, Bunule sufletele noastre" (*Liturghier*, p. 91), "curățeşte-mă întru totul de *întinăciunea* trupului şi a sufletului" (*Liturghier*, p. 241), "să luminez sufletul meu de *întinăciunea* păcatelor" (*Rugăciuni*, p. 54);

[5] Cf. the verb *a îndura* "to show oneself to be merciful, kind; to yield" (*DEX*, 1996).

BDD-A3881 © 2012 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 22:11:15 UTC)

- *lege* “faith” (DEX, 1996): “Găsesc deci în mine, care voiesc să fac bine, *legea* că răul este legat de mine” (*Biblia 1990*, Rom. 7, 21);

- *limbă*: “people” (MDA, 2010): “şi să mărturisească toată *limba* că Domn este Iisus Hristos” (*Biblia 1990*, Filip. 2, 11);

- *lucrător*: “that bears fruit” (DEX, 1996, NDU, 2006), “that has a beneficial effect”, “efficient” (MDA, 2010): “Sfinții se deosebesc de noi prin darul ce-l au de la Dumnezeu (…), prin credința lor dreaptă şi *lucrătoare*” (*Rugăciuni*, p. 652);

- *luminător* “star, celestial body”[6]: “în ziua a patra, (a făcut) *luminătorii* cerului, soarele, luna şi stelele” (Î.C.O., p. 61), “*Luminătorul* trupului este ochiul; de va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat” (*Biblia 1990*, Mt. 6, 22), “fii ai lui Dumnezeu, neîntinați în mijlocul unui neam rău şi stricat şi întru care străluciți ca nişte *luminători* în lume” (*Biblia 1990*, Filip. 2, 15);

- *mâneca*: “to start, to leave” (DEX, 1996, MDA, 2010, NDU, 2006): “De noapte *mânecă* duhul nostru către Tine, Dumnezeule” (*Liturghier*, p.54);

- *mreajă*: “fishing net” (DEX, 1996, NDU, 2006, *MDA*, 2010): “Pe când umbla pe lângă Marea Galileii, a văzut doi frați (…) care aruncau *mreaja* în mare, căci erau pescari” (*Biblia 1990*, Mt. 4, 18), “Însuți Stăpâne atotputernice, şi *mrejele* acestea binecuvintează-le” (Molitfelnic, p. 542);

- *mulțumită*: “gratefulness (expressed by words or material rewards); thankfulness” (DEX, 1996, MDA, 2010, NDU, 2006): “Iar grâul sau să-l semeni sau cu altul să-l amesteci şi cu *mulțumită* să-l întrebuințezi.” (*Liturghier*, p. 43);

- *netrebnic*: “something one no longer needs, useless”(DEX, 1996, *MDA*, 2010): “Doamne, Dumnezeul nostru, adu-ți aminte de noi păcătoşii şi *netrebnicii*” (*Liturghier*, p. 22);

- *a număra*: “to name, to call” (NDU, 2006), “to count among” (*MDA*,2010): “uneşte-i pe dânşii cu sfânta Ta sobornicească şi apostolească Biserică şi-i *numără* pe dânşii cu turma Ta cea aleasă” (*Liturghier*, p. 109);

- *oarecând*: “sometime” (DEX, 1996): “Dar pe voi, care *oarecând* erați înstrăinați şi vrăjmaşi cu mintea voastră către lucrurile rele” (*Biblia 1990*, Col. 1, 21), “Bucură-te ca şi *oarecând* Gavriil, mai-marele voievod al celor fără de trup” (*Liturghier*, p.74);

---

[6] In *Limbajul bisericesc actual între tradiție şi inovație*, Dana-Luminița Teleoacă reamrks that dictionaries do not observe this meaning of the word, but rather only mention the use of this derived word with an adjectival value (*luminător* “that lights”) or nominal value (in the phrase *Lumina cea în trei luminătoare* “The Holy Trinity”).

BDD-A3881 © 2012 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 22:11:15 UTC)

- *obşte*: “collectivity, community, population, people” (DEX, 1996): “a avut înaintea ei şi apoi odată cu ea Sf. Tradiție, în vatra mereu caldă a *obştii* religioase, sau a Bisericii” (Î.C.O., p.21), “familia creştină trebuie să fie vatra (…) de la care să se încălzească omul şi *obştea* omenească” (Î.C.O., p. 402), “familia nu este numai sâmburele din care creşte *obştea* (societatea) omenească” (Î.C.O., p.401);

- *odrăsli*: “to bloom, to turn green, to blossom” (DEX, 1996, MDA, 2010): “Dumnezeiască Mireasă, ceea ce eşti bună şi binecuvântată, care *ai odrăslit* Spicul cel nearat şi de mântuire lumii” (*Liturghier*, p. 238);

- *păzi*: “to keep”, “to comply, to abide by an order or engagement” (DEX, 1996): “Dacă *păziți* poruncile Mele, veți rămâne întru iubirea Mea” (*Biblia 1990*, Mt. 15, 10), “şi ne dă nouă parte şi soartă cu toți cei ce se tem de Tine întru adevăr şi *păzesc* poruncile Tale” (*Liturghier*, p. 23), “Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile (…) învățându-le *să păzească* toate câte v-am poruncit vouă” (Î. C. O., p. 31);

- *popor*: “all believers that belong to the same cult or to the same parish”; “parish” (NDU, 2006, MDA, 2010): “Iar untdelemnul acesta (…) punându-l în candelă, să miruieşti cu el pe *popor*.” (*Liturghier*, p. 43), “diaconul arată *poporului* Sf. Evanghelie” (Î.C.O., p. 251);

- *porumb*: “pigeon” (DEX, 1996, MDA 2010): “ai văzut pe Duhul Sfânt pogorându- se peste Dânsul ca un *porumb*” (*Rugăciuni*, p. 54);

- *a pierde*: “to destroy, to make something disappear” (DEX, 1996): “*Să nu pierzi* cu cei necredincioşi sufletul meu şi cu vărsătorii de sânge viața mea” (*Liturghier*, p.78), “Tu ne Te-ai mâniat pe mine, nevrednicul, nici nu m-*ai pierdut* pentru fărădelegile mele” (*Rugăciuni*, p. 23);

- *a purcede*: “to originate, to come from, to emerge” (DEX, 1996), a verb dedicated to expressing the origin of the Holy Ghost: “Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl *purcede*, Acela va mărturisi despre Mine” (*Biblia 1990*, In. 15, 26), “Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, care din Tatăl *purcede*” (*Liturghier*, p. 121);

- *rodnic*: “prolific” (MDA, 2010): “Fiți *rodnici* şi vă înmulțiți şi umpleți pământul şi-l stăpâniți (Fac. 2, 28)” (*Rugăciuni*, p. 671);

- *scârbă*: “anger, torment” (DEX, 1996): “celor ce sunt în *scârbe* le ajută” (*Rugăciuni*, p. 285), “că noi păcătoşii nu avem către Dumnezeu, întru nevoi şi întru *scârbe*, altă mijlocire pururea” (*Rugăciuni*, p. 287), “Vezi-mi necazul, vezi-mi *scârba*” (*Rugăciuni*, p. 290);

- *sământă*: “kin, nation” (DEX, 1996): “De asemenea (s-a prezis) că El Se va naşte după trup din *sământa* lui David” (Î.C.O., p. 74);

- *a săvârşi*: “to officiate, to celebrate” (DEX 1996, MDA, 2010, NDU, 2006): “mă întăreşte spre slujba Ta ce-mi este pusă înainte (…) *să*

BDD-A3881 © 2012 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 22:11:15 UTC)

săvârşesc Jertfa cea fără de sânge" (*Liturghier*, p.75), "S-a făcut obiceiul ca această Sfântă Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite *să se săvârşească* miercurea şi vinerea în Sfântul şi Marele Post" (*Liturghier*, p. 203);

- *slujire*: "function" (from the obsolete meaning of the verb *a sluji* "to occupy a public function" (DEX, 1996): "Aceste proorocii, numite mesianice au prezis (…) proslăvirea şi chiar *slujirile* Sale de: profet, preot şi împărat" (Î.C.O., p. 18), "Că Hristos a primit prin ungere de la Duhul Sfânt *slujirea* de arhiereu, proroc şi împărat, ne-o spune Sfânta Scriptură în multe locuri" (Î.C.O., p. 79), "Aşadar, în Biserică nu pot fi toți preoți, pentru că nici mădularele trupului nu au toate aceeaşi *slujire*, aceeaşi funcție" (*Rugăciuni*, p. 630);

- *a se sminti*: "to doubt something; to question something; to deny, to renegate, to recant somebody or something"[7]: "am fost în stare *să ne smintim* de Cel mai bun ca de cel mai nevrednic" (Î.C.O., p. 100);

- *a se smeri*: "to show oneslef to be humble, submissive", "to have a submissive attitude" (*DEX*, 1996), "to bow, to be submissive, to humble oneself" (*MDA*, 2010): "Sau am făcut păcat că v-am propovăduit în dar Evanghelia lui Dumnezeu, *smerindu-mă* pe mine însumi, pentru ca voi să vă înălțați?" (*Biblia 1990*, II Cor. 11, 7), "Şi din Sfânta Fecioară întrupându-Se, *S-a smerit* pe Sine, chip de rob luând" (*Liturghier*, p. 176);

- *socotință*: "point of view, opinion; idea, thought" (DEX, 1996), "reckoning, calculation" (NDU, 2006): "Mai înainte rânduindu-ne (…) după buna *socotință* a voii Sale" (*Biblia 1990*, Ef. 1, 5), "Făcându-ne cunoscută taina voii Sale după buna Lui *socotință*" (Î.C.O., p. 13);

- *soroc*: "a deadline for carrying out an action or for fulfilling an obligation" (DEX, 1996): "Cei care s-au apucat să facă socoteli şi să dea *soroace* hotărâte s-au înşelat amarnic" (Î.C.O., p 175);

- *a*(*-şi*) *tocmi*: "to order something for oneself, to place something in a certain order; to arrange for oneself, to order, to adjust" (DEX, 1996): "Nu tot aşa se petrece lucrul cu creştinii care (…) vor *să-şi tocmească* viața potrivit legii creştine" (Î.C.O., p. 228);

- *trupesc*: "with a body": "Şi eu, fraților, n-am putut să vă vorbesc ca unor oameni duhovniceşti, ci ca unora *trupeşti*, ca unor prunci în Hristos" (*Biblia 1990*, I Cor. 3,1);

- *a via*: "to make somebody alive, to resurrect": "Prin Botez (…) suntem morți pentru păcat şi *viem* pentru Dumnezeu" (Î.C.O., p.271);

- *vrăjmaş*: "the devil" (NDU, 2006): "Pe aceştia păzeşte-i în toată vremea şi în seara de acum şi în noaptea ce vine, de tot *vrăjmaşul* şi de toată

[7] *NDU*, 2006 registers several obsolete meanings of the verb *a se sminti* "to be wrong, to ruin, to deteriorate, to harm".

BDD-A3881 © 2012 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 22:11:15 UTC)

lucrarea cea protivnică a diavolului" (*Liturghier*, p. 32), "depărtează de la noi pe tot *vrăjmaşul* şi protivnicul" (*Liturghier*, p. 40).

Part of the terms analysed above and recorded in the consulted dictionaries appear with a double label: old ('înv.') and 'pop'/'reg'. There are situations when the archaic sense of some of the terms mentioned in our analysis is not mentioned in the dictionaries, the context where they appear being illustrative in that case.

Many of the archaic meanings can be found in present-day folk/regional talk: *gătit* "prepared", *popor* "parish", *a aşeza* "to order, to decree", *a se sminti* "to doubt something", *a săvârşi* "to perform", *socotinţă* "point of view, opinion", *mreajă* "fishing net", *soroc* "deadline for performing an action or for fulfilling an obligation", *a închipui* "to represent, to symbolize", etc.

Some of the lexemes, which used to have different acceptions in the old language if compared to contemporary language (*lege* "faith", *limbă* "people") have been substituted in order to avoid "confusion or the misunderstanding of the sacred text"[8]. Their number, however, is relatively low, the conservative spirit of the religious texts being conditioned by total compliance with tradition.

The presence of archaic features in Romanian religious language is one of the aspects that led certain specialists[9] to the conclusion that Romanian literary language has "a functional variety specific to church writing".

BIBLIOGRAPHY

*** *Dicţionarul explicativ al limbii române* (DEX), Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1996.

*** *Micul dicţionar academic* (MDA), *I*: A-Me, *II*: Mi-Z, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.

*** *Noul dicţionar universal al limbii române* (NDU), Bucureşti-Chişinău, Editura Litera-Internaţional, 2006.

Chivu, Gh., *Civilizaţie şi cultură*: *consideraţii asupra limbajului bisericesc actual*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1997.

Gheţie, Ion (coord.), *Istoria limbii române literare*. *Epoca veche* (*1532-1780*), Bucureşti, Editura Academiei Române, 1997.

Teleoacă, Dana-Luminiţa, *Limbajul bisericesc actual între tradiţie şi inovaţie*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2008.

[8] Chivu, 1997, p. 12.

[9] *Ibidem*, p. 15.

BDD-A3881 © 2012 Editura Sitech

Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 22:11:15 UTC)

Teleoacă, Dana-Luminița, *Terminologia religioasă creştină în limba română*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005.

SOURCES

*** *Biblia* sau *Sfânta Scriptură* (Biblia, 1990), Bucureşti, 1990.
*** *Învățătură de credință creştină ortodoxă* (Î.C.O.), Bucureşti, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al B.O.R., 2000.
*** *Liturghier*, Bucureşti, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, 1974.
*** *Molitfelnicul cel mare*, Iaşi, Editura „Credința strămoşească", 2004.
*** *Rugăciuni şi învățături de credință ortodoxă* (Rugăciuni), Oradea, 1990.

BDD-A3881 © 2012 Editura Sitech
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-07 22:11:15 UTC)